

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", broj 5/16) i člana 13 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list CG", broj 15/16), Odbor Regulatorne agencije za energetiku, na sjednici od 07. jula 2016. godine, utvrdio je

METODOLOGIJU ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Metodologija je objavljena u Službenom listu CG br. 43/16, 83/16, 21/17, 33/17, 34/17 i 90/17

I OPŠTE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora distributivnog sistema (u daljem tekstu: operator), alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun (u daljem tekstu: tarifni elementi) i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge distribucije električne energije.
- (2) Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije primjenjuju se na korisnike distributivnog sistema koji su priključeni na mrežu srednjeg napona 35 kV, mrežu srednjeg napona preko 1 kV do 35 kV, i mrežu niskog napona do 1 kV, i to:
 - 1) kupce koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa unaprijed određenom količinom za svaki obračunski period tokom perioda snabdijevanja;
 - 2) kupce koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa snabdijevanjem na osnovu profila potrošnje kupca;
 - 3) kupce samosnabdjevače čiji su objekti priključeni na distributivni sistem;
 - 4) operatora prenosnog sistema kada energiju preuzima za sopstvene potrebe i zatvoreni distributivni sistem.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) Ravnoteže između interesa operatora i korisnika distributivnog sistema;
- 2) Transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane distributivnom sistemu;
- 3) Utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 4) Stvaranja povoljnih uslova za investiranje u distributivni sistem;
- 5) Obezbeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 6) Podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;

- 7) Podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 8) Olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije;
- 9) Sprečavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema; i
- 10) Obezbeđivanja održivosti distributivnog sistema.

Način regulacije cijene

Član 3

- (1) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda primjenjuje se:
 - 1) Hibridni regulatorni metod kao vrsta ekonomske regulacije koja ima za cilj da ograniči dozvoljeni prihod operatora, stvori preduslove za povećanje njegove efikasnosti primjenjujući regulatorne periode koji su po pravilu duži od jedne godine, tokom kojih je operatoru dozvoljeno da zadrži uštede od smanjenja troškova poslovanja na koje može uticati, koje Agencija uzima u obzir prilikom utvrđivanja dozvoljenog prihoda za naredni regulatorni period, uz podjelu rizika promjene energetske veličina između operatora i korisnika sistema;
 - 2) Utvrđivanje opravdanih troškova koji su vezani za obavljanje energetske djelatnosti, uz posebno utvrđen način uzimanja u obzir troškova i prihoda u vezi sa obavljanjem neenergetskih djelatnosti;
 - 3) Podsticanje investicija, uključanjem investicija u regulatornu osnovu sredstava, uz primjenu korekcija ako se investicije ne realizuju u planiranom obimu.
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod ostvaruje se grupisanjem i alokacijom elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda na subjekte koji koriste distributivni sistem.
- (3) Cijena po kojoj kupci plaćaju korišćenje distributivnog sistema formira se na principu "poštanska marka" prema kojem, bez obzira na dužinu distributivnog puta, kupci na teritoriji Crne Gore koji pripadaju istoj kategoriji potrošnje ili tarifnoj grupi, plaćaju korišćenje distributivnog sistema po istim cijenama po kilovatu (kW) ili kilovatsatu (kWh).

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) **Regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i cijene;
 - 2) **Prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi regulatornom periodu u kojem se podnosi zahtjev;
 - 3) **Obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;

- 4) **Godina podnošenja zahtjeva** je godina u kojoj operator podnosi zahtjev i Agencija utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za naredni regulatorni period, po pravilu se podudara sa posljednjom godinom tekućeg regulatornog perioda i u indeksu formula se označava sa „t“;
 - 5) **Tarifni elementi** su obračunske veličine na koje se raspoređuje regulatorno dozvoljeni prihod operatora koji je utvrđen za regulatorni period u skladu sa ovom metodologijom;
 - 6) **Tarifa** je cjenovni izraz koji se primjenjuje na svaki od tarifnih elemenata;
 - 7) **Ugovorena snaga** je snaga sadržana u ugovoru o priključenju kod korisnika kod kojih se snaga mjeri, koja ne može biti veća od odobrene u saglasnosti za priključenje;
 - 8) **Inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 9) **Proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Trajanje regulatornog perioda

Član 5

Trajanje regulatornog perioda Agencija će posebnom odlukom utvrditi najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 33 ove metodologije.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: prihod), koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+n} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+n} = TP_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n}$$

gdje su elementi:

TP_{t+n} - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije,

A_{t+n} - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 13 ove metodologije,

PS_{t+n} - povrat na sredstva iz člana 14 ove metodologije,

n - 1, 2, 3...

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini t za svaku godinu regulatornog perioda.
- (3) Za transponovanje u cijene, prihod iz stava 1 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda umanjuje se za utvrđene ostale prihode iz člana 17 ove metodologije.

- (4) Za transponovanje u cijene, prihod iz stava 3 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda uvećava se za druge troškove iz člana 11 ove metodologije.
- (5) Pri utvrđivanju prihoda za transponovanje u cijene uzimaju se u obzir korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličina od utvrđenih izvršene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.
- (6) Ako snaga planirana energetske bilansom odstupa od prosjeka snaga računatog na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u devetogodišnjem periodu koji prethodi godini podnošenja zahtjeva, uticaj te promjene se ravnomjerno dijeli između subjekta i kupaca primjenom parametra alfa α na TP_{t+n} iz stava 1 ovog člana na sljedeći način:

$$TP_{t+n}^{TUT} = TP_{t+n} * (1 - \alpha_{t+n})$$

$$\alpha_{t+n} = \frac{1}{2} * \frac{MKos - MKpl_{t+n}}{MKos}$$

gdje je:

- TP_{t+n}^{TUT} – troškovi poslovanja za energetske djelatnost koji se transponuju u tarife, (€)
- TP_{t+n} – utvrđeni troškovi poslovanja za energetske djelatnost iz člana 7 ove metodologije, (€)
- $MKpl_{t+n}$ – snaga sistema planirana energetske bilansom za svaku godinu regulatornog perioda, (MW)
- $MKos$ – devetogodišnji prosjek ostvarenih snaga računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u devetogodišnjem periodu koji prethodi godini podnošenja zahtjeva, isključujući godine sa najviše i najmanje ostvarenom maksimalnom snagom, (MW).

Troškovi poslovanja za energetske djelatnost

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetske djelatnost obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za svaku regulatornu godinu.
- (2) Troškovi poslovanja za energetske djelatnost utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 34 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojom raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste je dužan da dokazuje dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama energetske subjekta.
- (4) Kod utvrđivanja prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
- 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,

- 3) troškovi priključenja na mrežu, koje kroz naknadu za priključenje plaća korisnik sistema u skladu sa Zakonom, i
 - 4) troškovi koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja prihoda i radi stvaranja uslova za povećanje efikasnosti troškovi poslovanja se dijele na:
- 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
 - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati \mathbf{TPu}_{t+n} obuhvataju troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije, kao i ostale rashode.
- (2) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu manjem od sume utvrđenih, za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+1} = \left\{ \frac{1}{m} * \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} + \frac{1}{2} * \left(\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{ut} - \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} \right) \pm \mathbf{Z}_s \right\} * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+1} - \mathbf{X}) \pm \mathbf{Z}_j$$

gdje je:

- \mathbf{TPu}_{t+1} - ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati utvrđeni za prvu godinu regulatornog perioda,
- \mathbf{TPu}_{t-i}^{os} - ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci,
- \mathbf{TPu}_{t-i}^{ut} - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci,
- \mathbf{I}_{t+1} - projektovana inflacija, (%)
- \mathbf{X} - faktor efikasnosti,
- \mathbf{Z}_s - trajna promjena troškova poslovanja na koje se može uticati nastala usled okolnosti koje subjekat nije mogao kontrolisati (promjena zakona), razdvajanja subjekta, kao i uticaja realizacije razvojnih projekata odobrenih od strane Agencije, u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se

podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, (€)

Z_j - jednokratna promjena troškova poslovanja na koje se može uticati nastala usled okolnosti koje subjekat nije mogao predvidjeti, spriječiti i kontrolisati, u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, (€)

m - broj godina regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev.

- (3) Parametre Z_s i Z_j iz stava 2 ovog člana, koje predlaže operator, Agencija utvrđuje na osnovu podataka, obrazloženja i dokumentacije dostavljene u postupku utvrđivanja prihoda.
- (4) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja iz stava 1 ovog člana u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu većem od sume utvrđenih, za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se na osnovu sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+1} = (\mathbf{TPu}_t^{ut} \pm \mathbf{Z}_s) * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+1} - \mathbf{X}) \pm \mathbf{Z}_j$$

gdje je:

\mathbf{TPu}_{t+n}^{ut} - utvrđeni ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati za godinu podnošenja zahtjeva.

- (5) Troškovi iz stava 1 ovog člana za drugu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+2} = (\mathbf{TPu}_{t+1} \mp \mathbf{Z}_j) * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+2} - \mathbf{X})$$

- (6) Troškovi iz stava 1 ovog člana za treću i svaku narednu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPu}_{t+n} = \mathbf{TPu}_{t+n-1} * (\mathbf{1} + \mathbf{I}_{t+n} - \mathbf{X})$$

gdje je:

n - 3...

- (7) Faktor efikasnosti iz st. 4, 5 i 6 ovog člana izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{X} = \mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2$$

gdje je:

\mathbf{X}_1 - mjera neefikasnosti koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{X}_1 = \frac{\mathbf{TPu}^{os}}{\mathbf{TPu}^{ut}} * \frac{1}{100}$$

gdje je:

TPu^{os} - prosječno ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci,

TPu^{ut} - prosječno utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev za koje postoje konačni podaci.

X₂ - mjera efikasnosti postignuta primjenom novih tehnologija i iznosi 0,005.

- (8) U slučaju iz stava 2 ovog člana faktor efikasnosti jednak je mjeri efikasnosti postignutoj primjenom novih tehnologija X₂ i iznosi 0,005.

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati (u daljem tekstu: troškovi gubitaka) **TPg_{t+n}** obuhvataju trošak kupovine električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu.

- (2) Troškovi iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{TPg}_{t+n} = \mathbf{Ce}_{t+n}^{ut} * \frac{\mathbf{g}}{100 - \mathbf{g}} * \mathbf{E}_{t+n}$$

gdje je:

Ce_t^{ut} - utvrđena cijena električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka, (€/MWh)

g - dozvoljena stopa gubitaka u distributivnom sistemu, (%)

E_{t+n} - električna energija planirana energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku korisnicima distributivnog sistema iz člana 1 stav 2 ove metodologije, (MWh)

n - 1, 2, 3...

- (3) Dozvoljenu stopu gubitaka u distributivnom sistemu iz stava 2 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate studije o smanjenju gubitaka u distributivnom sistemu, revidovanu i ažuriranu u skladu sa Zakonom, koju je operator dužan da dostavi uz zahtjev iz člana 33 ove metodologije.
- (4) Studija iz stava 3 ovog člana obavezno treba da sadrži: prikaz postojećeg stanja, mjere i dinamiku dostizanja nivoa gubitaka utvrđenog u studiji, kao i sredstva potrebna za te namjene.
- (5) Ako operator ne dostavi studiju iz stava 3 ovog člana, dozvoljena stopa gubitaka u distributivnom sistemu za svaku godinu regulatornog perioda biće utvrđena primjenom prosječnog godišnjeg smanjenja gubitaka od početka regulacije cijena i tarifa (2007. godina) na stopu gubitaka utvrđenu za prethodni regulatorni period, ali ne manje od najniže stope gubitaka koja je dostignuta u najvećem regionu operator prema podacima iz posljednje studije gubitaka.

- (6) Cijena električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka Ce_{t+n}^{ut} se određuje kao prosjek cijena električne energije ostvarene u prethodnoj godini i fjučersa za narednu godinu na referentnoj berzi, koju će imenovati Agencija.
- (7) Ukupni troškovi gubitaka koji se transponuju na korisnike distributivnog sistema obuhvataju troškove gubitaka iz stava 1 ovog člana TPg_{t+n} i pripadajući dio troškova gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na operatore distributivnih sistema, koji se izračunavaju primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^D = Ce_{t+n}^{ut} * \frac{g}{100 - g} * E_{t+n}^D$$

gdje je:

- Ce_{t+n}^{ut} - utvrđena cijena električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u prenosnom sistemu, (€/MWh)
- E_{t+n}^D - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku iz prenosnog sistema na mjestima isporuke distributivnom sistemu, (MWh)
- g - dozvoljeni gubici u prenosnom sistemu, (%).

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+n}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+n} = Tp_{t+n} + Tmu_{t+n} + Tžs_{t+n} + To_{t+n}$$

gdje je:

- Tp_{t+n} - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom,
- Tmu_{t+n} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora,
- $Tžs_{t+n}$ - troškovi za zaštitu životne sredine,
- To_{t+n} - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom,
- n - 1, 2, 3...

Drugi troškovi

Član 11

Drugi troškovi se odnose na dio troškova angažovanja prenosnog kapaciteta i pripadajući dio troškova gubitaka električne energije u prenosu koji se alocira na operatore distributivnih sistema, a

utvrđuju se na osnovu Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema i alociraju na operatora čija je mreža priključena na prenosni sistem.

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 12

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetskih i neenergetskih djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koja na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 17 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 13

- (1) Trošak amortizacije za regulatornu godinu utvrđuje se na osnovu:
 - 1) vrijednosti osnovnih sredstava na kraju godine $t+n-2$ ($n = 1, 2, 3...$), utvrđenu u skladu sa Zakonom i ovom metodologijom, koja se evidentira u regulatornom računovodstvu na odgovarajućim regulatornim kontima,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, i
 - 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava, sadržanog u dokumentaciji koju energetski subjekat dostavlja uz zahtjev iz člana 33 ove metodologije.
- (3) Na utvrđeni trošak amortizacije se primjenjuje projektovana inflacija za godinu $t+n$ za koju se utvrđuje vrijednost.
- (4) Indeksacija projektovanom inflacijom se neće primjenjivati ako nije izvršena procjena vrijednosti osnovnih sredstava u skladu sa rokovima propisanim Zakonom.

Povrat na sredstva

Član 14

Povrat na sredstva PS_{t+n} je dio prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+n} = ROS_{t+n} * SPK$$

gdje je:

ROS_{t+n} - regulatorna osnova sredstava, iz člana 15 ove metodologije, (€)

SPK - stopa povrata na kapital, iz člana 16 ove metodologije, (%)

n - 1, 2, 3...

Regulatorna osnova sredstava

Član 15

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+n} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatornu godinu, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+n} = OS_{t+n-2}^{net} + I_{t+n} + RK_{t+n}$$

gdje je:

OS_{t+n-2}^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava na kraju godine,

I_{t+n} - investicije za regulatornu godinu,

RK_{t+n} - radni kapital za regulatornu godinu

n - 1, 2, 3...

- (2) Za svaku godinu regulatornog perioda iz neto vrijednosti osnovnih sredstava OS_{t+n-2}^{net} isključuje se vrijednost sredstava stavljenih van upotrebe i vrijednost sredstava pribavljenih putem kapitalnog doprinosa (poklon, donacija, naknada za priključenje iz člana 180 stav 1 Zakona).
- (3) Na vrijednost utvrđenu u skladu sa stavom 2 ovog člana se primjenjuje projektovana inflacija za godinu t+n za koju se utvrđuje vrijednost.
- (4) Za naredni regulatorni period nakon izvršene procjene vrijednosti osnovnih sredstava, neto vrijednost tih sredstava utvrđuje se na sljedeći način:
- 1) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji najmanje 6 mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 33 ove metodologije, neto vrijednost osnovnih sredstava za prvu godinu narednog regulatornog perioda je neto vrijednost koju Agencija utvrdi na osnovu procjene.
 - 2) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji u roku koji je kraći od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 33 ove metodologije ili Agencija ne izvrši procjenu prije donošenja odluke po zahtjevu iz razloga na koje ne može uticati, neto vrijednost osnovnih sredstava za naredni regulatorni period je neto knjigovodstvena vrijednosti sredstava prije procjene.
- (5) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana izračunava se na sljedeći način i iskazuje u eurima, (€):

1) za prvu godinu regulatornog perioda $I_{t+1} = II_{t-1} + \frac{1}{2} I_t^{od}$

2) za drugu godinu regulatornog perioda $I_{t+2} = II_{t-1} + I_t^{od} + \frac{1}{2} I_{t+1}^{od}$

3) za treću godinu regulatornog perioda $I_{t+3} = II_{t-1} + I_t^{od} + I_{t+1}^{od} + \frac{1}{2} I_{t+2}^{od}$

gdje je:

II_{t-1} - odobrene investicije u toku, na kraju godine koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

I_t^{od} - odobrene investicije za godinu podnošenja zahtjeva,

I_{t+1}^{od} - odobrene investicije za prvu godinu regulatornog perioda,

I_{t+2}^{od} - odobrene investicije za drugu godinu regulatornog perioda.

- (6) Vrijednost investicija iz stava 5 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda, umanjuje se za vrijednost investicija u sredstva koja su stavljena u upotrebu, kao i vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
- (7) Ako se tokom godine investicija ostvari u obimu manjem od 75 % od odobrene za tu godinu, isključiće se vrijednost ove investicije iz osnovice za obračun povrata i amortizacije do stavljanja sredstva u funkciju i izvršiti odgovarajuća korekcija, uz primjenu stope koja je jednaka polovini kamatne stope po kojoj je emitovana poslednja crnogorska obveznica objavljene od strane nadležne institucije, u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.
- (8) Ako se investicija čija je realizacija planirana na period od tri ili više godina, ostvaruje u toku prve dvije godine u obimu manjem od 75 % od plana za odnosni period, isključiće se vrijednost ove investicije iz osnovice za obračun povrata i amortizacije do stavljanja sredstva u funkciju i izvršiti odgovarajuća korekcija, uz primjenu stope koja je jednaka polovini kamatne stope po kojoj je emitovana poslednja crnogorska obveznica objavljene od strane nadležne institucije, u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.
- (9) Ako je investicija operatora isključivo ili pretežno povezana sa realizacijom infrastrukturnog ili drugog projekta, a ti se projekti ne realizuju, odnosno odustane se od njihove realizacije, izvršiće se odgovarajuća korekcija, uz primjenu stope koja je jednaka polovini kamatne stope po kojoj je emitovana poslednja crnogorska obveznica objavljene od strane nadležne institucije, i iz osnovice za obračun povrata i amortizacije će se isključiti vrijednost onog dijela investicije operatora za koji Agencija, na osnovu studije izvršene od strane nezavisne stručne institucije, utvrdi da nije potreban za funkcionisanje sistema.
- (10) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
- (11) Za svaku godinu regulatornog perioda radni kapital će se utvrditi u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 16

- (1) Stopa povrata na kapital **SPK** utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala **PPTK** koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PPTK = \frac{1 + SP_{VK} * \frac{VK_{UDIO}}{(1 - SP)} + SP_{PK} * D_{UDIO}}{1 + I} - 1$$

gdje je:

- PPTK** - ponderisani prosječni trošak kapitala (realni, prije oporezivanja), (%)
- SP_{VK}** - stopa povrata vlasničkog kapitala (nominalna, poslije oporezivanja), (%)
- VK_{UDIO}** - vlasnički kapital kao udio ukupnog kapitala,
- SP_{PK}** - stopa povrata pozajmljenog kapitala (nominalna), (%)
- D_{UDIO}** - pozajmljeni kapital kao udio ukupnog kapitala,
- SP** - stopa poreza na dobit pravnih lica,
- I** - projektovana inflacija.

- (2) Stopa povrata vlasničkog kapitala (nominalna, poslije oporezivanja) **SP_{VK}** izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ}$$

gdje je:

rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%)

β - beta kompanije,

PRRT - premija rizika razvijenog tržišta,

PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće na osnovu parametara sa razvijenih tržišta, iz izvora navedenih u st. 4, 5, 6 i 7 ovog člana.
- (4) Ako se stopa oslobođena rizika **rf** ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori, ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospeljeća od deset godina.¹
- (5) Beta kompanije **β** predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{\beta = \beta_{bd} * \left(1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}} \right)}$$

gdje je:

β_{bd} - prosječna beta, računata bez duga, energetskih kompanija na tržištima u razvoju,²

$\frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$ - odnos pozajmljenog i vlasničkog kapitala utvrđen na 50:50.

- (6) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks).³

¹ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

² Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

³ Izvor : <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

- (7) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju.⁴
- (8) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SPpk** utvrđuje se kao trogodišnji ponderisani prosjek kamatnih stopa ugovorenih na aktivna dugoročna kreditna zaduženja mrežnih operatora u Crnoj Gori na kraju godine t-1, t-2 i t-3.

Ostali prihodi

Član 17

- (1) Ostali prihodi su prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju.
- (2) Prihodima iz stava 1 ovog člana smatra se i dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti.
- (3) Ostali prihodi iz st. 1 i 2 ovog člana računaju se kao odbitna stavka za utvrđivanje prihoda ako su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja opravdanih troškova u skladu sa čl. 7-13 ove metodologije.

III OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Angažovanje distributivnog kapaciteta i gubici u distribuciji

Član 18

Prihod operatora obezbjeđuje se iz naknada koje plaćaju korisnici sistema iz člana 1 stav 2 ove metodologije za angažovanje distributivnog kapaciteta kapaciteta, odnosno naknada za gubitke električne energije u distributivnom sistemu.

Naknade za angažovanje kapaciteta distributivnog sistema

Član 19

- (1) Naknade za angažovanje kapaciteta distributivnog sistema TAK_{t+n} odražavaju: troškove poslovanja na koje se može uticati, troškove poslovanja na koje se ne može uticati, trošak amortizacije i povrat na sredstva, umanjeni za iznos ostalih prihoda.
- (2) Na korisnike distributivnog sistema raspoređuje se naknada iz stava 1 ovog člana TAK_{t+n} i dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema TAK_{t+n}^s utvrđen na osnovu Metodologije za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema i alociraju na operatora čija je mreža priključena na prenosni sistem.
- (3) Dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema TAK_{t+n}^s izračunava se na osnovu sljedeće formule:

⁴ Isti izvor kao pod ³

$$\mathbf{TAK}_{t+n}^s = \mathbf{TAK}_{t+n}^{Kup} * \frac{\mathbf{MK}_{t+n}^D}{\mathbf{MK}_{t+n}}$$

gdje je:

\mathbf{TAK}_{t+n}^{Kup} - dio troškova za korišćenje prenosnog kapaciteta koji se alokira na korisnike prenosnog sistema izuzev proizvođača, (€)

\mathbf{MK}_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, (MW)

\mathbf{MK}_{t+n} - suma ugovorenih godišnjih snaga ostalih subjekata priključenih na prenosni sistem, (MW).

- (4) Zbir troškova iz stava 2 ovog člana ($\mathbf{TAK}_{t+n} + \mathbf{TAK}_{t+n}^s$) raspoređuje se na korisnike distributivnog sistema iz člana 1 stav 2 ove metodologije na osnovu tarifnog elementa aktivna snaga.
- (5) Troškovi iz stava 2 ovog člana se direktno alokiraju na naponske nivoe specificirane u članu 1 stav 2 ove metodologije, ili indirektno na osnovu transparentnih i objektivnih pravila (ključeva) koja predlaže operator.
- (6) Ukoliko operator nema drugog opravdanog načina raspodjele troškova iz stava 2 ovog člana po naponskim nivoima, kao ključ za raspodjelu će se primijeniti učešće vrijednosti osnovnih sredstava pojedinog naponskog nivoa u ukupnoj vrijednosti osnovnih sredstava operatora.

IV ALOKACIJA TROŠKOVA NA KORISNIKE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Alociranje troškova na korisnike distributivnog sistema

Član 20

a) Za kupce kod kojih se snaga mjeri

- (1) Tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike naponskog nivoa 35 kV \mathbf{Ck}_{t+n}^{35} , izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\mathbf{Ck}_{t+n}^{35} = \frac{\mathbf{TAK}_{t+n}^{35TUT}}{\mathbf{MK}_{t+n}^D}$$

gdje je:

$\mathbf{TAK}_{t+n}^{35TUT}$ - troškovi iz člana 19 stav 4 ove metodologije alokirani na korisnike naponskog nivoa 35 kV u skladu sa stavom 5 istog člana, koji se transponuju u tarife, (€)

\mathbf{MK}_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem (MW)

n - 1, 2, 3...

- (2) Tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike 10 kV naponskog nivoa \mathbf{Ck}_{t+n}^{10} , izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{10} = Ck_{t+n}^{35} + \frac{TAK_{t+n}^{10TUT}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35}}$$

gdje je:

- Ck_{t+n}^{35} - tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike 35 kV naponskog nivoa, (€/MW)
- TAK_{t+n}^{10TUT} - troškovi iz člana 19 stav 4 ove metodologije alocirane na korisnike 10 kV naponskog nivoa u skladu sa stavom 5 istog člana, koji se transponuju u tarife, (€)
- MK_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem (MW), iz stava 1 ovog člana, (MW)
- MK_{t+n}^{35} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)
- n - 1, 2, 3...

- (3) Tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri $Ck_{t+n}^{sm0,4}$, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{sm0,4} = CK_{t+n}^{10} + \frac{TAK_{t+n}^{0,4TUT}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35} - MK_{t+n}^{10}}$$

gdje je:

- CK_{t+n}^{10} - tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike koji su priključeni na mrežu 10 kV naponskog nivoa iz stava 2 ovog člana, (€/MW)
- $TAK_{t+n}^{0,4TUT}$ - troškovi iz člana 19 stav 4 ove metodologije alocirane na korisnike distributivnog sistema priključene na naponski nivo 0,4 kV u skladu sa stavom 5 istog člana, koji se transponuju u tarife, (€)
- MK_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem iz stava 1 ovog člana, (MW)
- MK_{t+n}^{35} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)
- MK_{t+n}^{10} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW)
- n - 1, 2, 3...

b) Za kupce kod kojih se snaga ne mjeri

- (4) Kupci kod kojih se snaga ne mjeri plaćaju:

- 1) fiksnu naknadu preko koje se pokriva dio utvrđenih troškova poslovanja na koje se može uticati, (€/mjesec/kupac), i
- 2) tarifu za tarifni element aktivna snaga, kojom se pokrivaju troškovi za angažovanje kapaciteta koji se transponuju u tarife umanjene za ukupan iznos naknade iz tačke 1 ovog stava, (€/MWh).

(5) Mjesečna fiksna naknada FN_{t+n} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$FN_{t+n} = \frac{(T_{t+n}^m + T_{t+n}^{pu}) * UMK^{snm 0,4}}{BK_{t+n}^{snm 0,4} * 12}$$

gdje je:

T_{t+n}^m - utvrđeni troškovi materijala, (€)

T_{t+n}^{pu} - utvrđeni troškovi proizvodnih usluga, (€)

$BK_t^{snm 0,4}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri,

n - 1, 2, 3...

$UMK^{snm 0,4}$ - udio godišnje ugovorene snage kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, u ukupnoj godišnjoj ugovorenoj snazi distributivnog sistema izražava se u %, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$UMK^{snm 0,4} = \frac{MK_{t+n}^{sm 0,4} - MK_{t+n}^{sm 0,4}}{MK_{t+n}^D}$$

gdje je:

$MK_{t+n}^{sm 0,4}$ - zbir godišnjih ugovorenih snaga kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga mjeri, (MW)

$MK_{t+n}^{0,4}$ - godišnja snaga na mreži naponskog nivoa 0,4 kV izračunata po formuli iz stava 6 ovog člana, (MW)

MK_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga distributivnog sistema, (MW).

(6) Godišnja snaga korisnika priključenih na naponskog nivo 0,4 kV $MK_{t+n}^{0,4}$ izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$MK_{t+n}^{0,4} = MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35} - MK_{t+n}^{10}$$

gdje je:

MK_{t+n}^D - godišnja ugovorena snaga distributivnog sistema, iz stava 1 ovog člana, (MW)

MK_{t+n}^{35} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW)

MK_{t+n}^{10} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW).

(7) Tarifa za tarifni element angažovani kapacitet koju plaćaju kupci koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri $Ck_{t+n}^{sm0,4}$, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{sm0,4} = \frac{TAK_{t+n}^{Kupsn} - 12 * Ck_{t+n}^{35} * MK_{t+n}^{35} - 12 * Ck_{t+n}^{10} * MK_{t+n}^{10} - 12 * Ck_{t+n}^{sm0,4} * MK_{t+n}^{sm0,4} - BK_{t+n}^{sm0,4} * FN_{t+n} * 12}{E_{t+n}^{sm0,4}}$$

gdje je:

TAK_{t+n}^{Kupsn} - troškovi za angažovanje distributivnog kapaciteta koji se transponuju u tarife, iz člana 19 stav 4 ove metodologije,

Ck_{t+n}^{35} - tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (€/MW)

MK_{t+n}^{35} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 35 kV naponskom nivou, (MW)

Ck_{t+n}^{10} - tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (€/MW)

MK_{t+n}^{10} - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 10 kV naponskom nivou, (MW)

$Ck_{t+n}^{sm0,4}$ - tarifa za tarifni element aktivna snaga za korisnike koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri, (€/MW)

$MK_{t+n}^{sm0,4}$ - zbir godišnjih ugovorenih snaga svih korisnika priključenih na 0,4 kV naponskom nivou, (MW)

$BK_{t+n}^{sm0,4}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri,

FN_{t+n} - fiksna naknada za kupce kod kojih se snaga ne mjeri, (€/mjesec/kupac)

$E_{t+n}^{sm0,4}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, (MWh)

n - 1, 2, 3...

Tarifa za tarifni element aktivna snaga

Član 21

(1) Tarife iz člana 20 st. 1, 2 i 3 ove metodologije primjenjuje se na korisnike distributivnog sistema priključene na odnosni naponski nivo, i to:

1) na ugovorenu snagu ako je izmjerena manja od ugovorene snage, i

- 2) u dvostrukom iznosu na razliku između izmjerene i ugovorene snage ako je izmjerena veće od ugovorene snage.
- (2) Ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu u okviru dozvoljenih odstupanja -10% do 5%, snaga će se obračunati u ostvarenom iznosu.
- (3) Ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu van okvira dozvoljenih odstupanja, snaga će se obračunati na sljedeći način:
- 1) ako je izmjerena snaga manja od ugovorene za više od 10%, obračunaće se na nivou ugovorene snage sa dozvoljenim odstupanjima, i
 - 2) ako je izmjerena snaga veća od odobrene za više od 5%, razlika između izmjerene i ugovorene sa dozvoljenim odstupanjima obračunaće se u dvostrukom iznosu.
- (4) Maksimalno izmjerena snaga korisnika distributivnog sistema koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima je najveće opterećenje koje se ostvari u trajanju od 15 minuta u toku mjesečnog obračunskog perioda, dok se kod korisnika koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu, uzima se ta registrovana snaga.
- (5) Maksimalna snaga izmjerena u periodu niže dnevne tarife, za potrebe obračuna koriguje se faktorom potrošnje godišnjeg dijagrama **B** ostvarenog u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, a izračunava se na sljedeći način:

$$B = \frac{MK_{\min}}{MK_{\max}}$$

gdje je:

MK_{min} - minimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW)

MK_{max} - maksimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW).

- (6) Ako je korigovana snaga definisana stavom 5 ovog člana niža od maksimalne snage izmjerene u periodu više dnevne tarife, za svrhe obračuna koristiće se snaga izmjerena u višoj dnevnoj tarifi.
- (7) Ako zbog kvara na postrojenjima korisnika prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, odnosno postupanja snabdjevača, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, korisnik koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom obračunskom periodu vršno opterećenje će se u vremenu trajanja ograničenja posebno utvrditi.
- (8) Ako korisnik preuzima energiju na više mjesta izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke.

Naknada za gubitke električne energije koje plaćaju korisnici distributivnog sistema

Član 22

Troškove nabavke električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu i dijela gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na operatora, iz člana 9 stav 8 ove metodologije (TPg_{t+n})

+ TPg_{t+n}^D), nadoknađuju korisnici distributivnog sistema na osnovu tarifnog elementa aktivna električna energija za koji se utvrđuje tarifa u €/MWh.

Alokacija troškova gubitaka

Član 23

(1) Troškove iz člana 22 ove metodologije pokrivaju korisnici distributivnog sistema koji su priključeni na „i“ naponski nivo na osnovu dozvoljenog procenta gubitaka za odnosni naponski nivo.

a) Troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 35 kV

(2) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 35 kV TPg_{t+n}^{35} , izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$\text{TPg}_{t+n}^{35} = \text{Cg}_{t+n}^{\text{ut}} * \frac{g^{35}}{100 - g^{35}} * \text{E}_{t+n}^{35}$$

gdje je:

$\text{Cg}_{t+n}^{\text{ut}}$ - utvrđena cijena električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka (€/MWh) izračunata primjenom sljedeće formule:

gdje je:
$$\text{Cg}_{t+n}^{\text{ut}} = \frac{\text{TPg}_{t+n} + \text{TPg}_{t+n}^D}{\text{Eg}_{t+n}}$$

$$\text{Eg}_{t+n} = \frac{g}{100 - g} *$$

$$\text{E}_{t+n}^D$$

E_{t+n}^D - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima koji su priključeni na distributivni sistem, (MWh)

E_{t+n}^{35} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (MWh)

g - dozvoljena stopa gubitaka u distributivnom sistemu, (%)

n - 1, 2, 3...

b) Troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 10 kV

(3) Troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 10 kV TPg_{t+n}^{10} , izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{10} = Cg_{t+n}^{ut} * [E_{t+n}^{10} * (1 + \frac{g^{10}}{100 - g^{10}}) * (1 + \frac{g^{35}}{100 - g^{35}}) - E_{t+n}^{10}]$$

gdje je:

E_{t+n}^{10} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (MWh)

g^{10} - dozvoljena stopa gubitaka u mreži 10 kV naponskog nivoa, (%)

g^{35} - dozvoljena stopa gubitaka u mreži 35 kV naponskog nivoa, (%)

n - 1, 2, 3...

c) Troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 0,4 kV

- (4) Troškovi gubitaka koje pokrivaju korisnici priključeni na naponski nivo 0,4 kV $TPg_{t+n}^{0,4}$, izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{0,4} = Cg_{t+n}^{ut} * [E_{t+n}^{0,4} * (1 + \frac{g^{0,4}}{100 - g^{0,4}}) * (1 + \frac{g^{10}}{100 - g^{10}}) * (1 + \frac{g^{35}}{100 - g^{35}}) - E_{t+n}^{0,4}]$$

gdje je:

$E_{t+n}^{0,4}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima priključenim na mrežu 0,4 kV naponskog nivoa, (MWh)

$g^{0,4}$ - dozvoljena stopa gubitaka u mreži 0,4 kV naponskog nivoa, (%)

g^{10} - dozvoljena stopa gubitaka u mreži 10 kV naponskog nivoa, (%)

g^{35} - dozvoljena stopa gubitaka u mreži 35 kV naponskog nivoa, (%)

n - 1, 2, 3...

- (5) Operator distributivnog sistema predlaže Agenciji na utvrđivanje stope gubitaka na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponskom nivou iz stava 4 ovog člana ($g^{0,4}$, g^{10} i g^{35}) na način što će ukupni iznos gubitaka za distributivni sistem podijeliti po naponskim nivoima srazmjerno njihovom učešću u ostvarenju gubitaka u sistemu.

Cijene gubitaka

Član 24

Cijene gubitaka Cg_{t+n}^i izračunavaju se po grupama kupaca koji su priključeni na naponske nivoe iz člana 1 stav 2 ove metodologije, primjenom sljedeće formule:

$$Cg_{t+n}^i = \frac{TPg_{t+n}^i}{E_{t+n}^i}$$

gdje je:

TPg_{t+n}^i - troškovi gubitaka alocirani na kupce priključene na mrežu naponskog nivoa "i", izračunati u skladu sa članom 23 ove metodologije, (€)

E_{t+n}^i - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima priključenim na mrežu naponskog nivoa "i", (MWh)

i - naponski nivou specificirani u članu 1 stav 2 ove metodologije,

n - 1, 2, 3...

Naknada za gubitke električne energije u distributivnom sistemu

Član 25

(1) Tarife za tarifni element aktivna energija za pokrivanje gubitaka određuju se na osnovu cijene iz člana 24 ove metodologije Cg_{t+n}^i prema sljedećoj formuli:

$$NTg = \frac{Cg_{t+n}^i}{Ant + ROvn * Avt}$$

$$VTg = ROvn * NTg$$

gdje je:

NTg - niža dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)

VTg - viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)

Cg_{t+n}^i - cijena gubitaka koju plaćaju korisnici priključeni na naponski nivo „i“, (€/kWh)

Ant - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)

Avt - učešće aktivne električne energije planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)

ROvn - relativni odnos više i niže dnevne tarife za aktivnu energiju.

- (2) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u većoj i manjoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Plaćanje dozvoljenih gubitaka

Član 26

Troškove za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu kupci plaćaju po cijeni $C_{g_{t+n}}^i$ iz člana 24 ove metodologije, na osnovu mjesečno izmjerene potrošnje električne energije (MWh), i to:

- 1) preko snabdjevača,
- 2) neposredno, kupci koji imaju pravo snabdjevanja bez posredstva snabdjevača, i
- 3) ostali distributivni sistemi, uključujući i zatvorene distributivne sisteme, koji su priključeni na distributivni sistem.

Korekcije iz prethodnog perioda

Član 27

Prilikom utvrđivanja prihoda i cijena za regulatorni period Agencija će izvršiti korekcije po osnovu razlika između odobrenih i ostvarenih veličina koje nijesu obuhvaćene prethodnim odlukama Agencije, na osnovu konačnih podataka.

V KATEGORIJE KUPACA, CIJENE I NAKNADE

Kategorije kupaca

Član 28

- (1) Prema načinu mjerenja kupci se dijele na:
- 1) kupce kod kojih se snaga mjeri, i
 - 2) kupce kod kojih se snaga ne mjeri.
- (2) Prema mjernim uređajima kupci se dijele na:
- 1) kupce sa dvotarifnim mjerenjem, i
 - 2) kupce sa jednotarifnim mjerenjem.

Elementi obračuna

Član 29

- (1) Elementi obračuna za sve kategorije kupaca su:
- 1) aktivna električna energija,
 - 2) korišćenje prenosnog i/ili distributivnog sistema koji podrazumijeva:
 - a) angažovani kapacitet prenosnog i/ili distributivnog sistema, i
 - b) dozvoljene gubitke u prenosnom i/ili distributivnom sistemu,

- c) podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (2) Kod kupaca kod kojih se mjeri reaktivna energija, dodatni element obračuna je "prekomjerno preuzeta reaktivna energija".

Tarife za tarifni element aktivna energija

Član 30

- (1) Za tarifni element aktivna energija uključujući i energiju gubitaka, u zavisnosti od doba dana isporuke električne energije, utvrđuju se dvije tarife:
- 1) viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, i
 - 2) niža dnevna tarifa za aktivnu energiju
- (2) Viša dnevna tarifa za aktivnu energiju se primjenjuje na količinu električne energije isporučenu tokom obračunskog perioda od 7 h do 23 h u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena od 08 h do 24 h, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (3) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju se primjenjuje na količinu električne energije isporučene tokom obračunskog perioda od 23 h do 07 h narednog dana u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena od 00 do 08 h, u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (4) Kod kupaca koji imaju ugrađena nova multifunkcionalna brojila interval obračuna manje tarife je uvijek od 23 do 07 h bez obzira da li se radi o zimskom ili ljetnjem računanju vremena, svim danima u sedmici osim nedjeljom kada se manja tarifa obračunava 24 sata.
- (5) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju se primjenjuje na količinu električne energije isporučene nedjeljom pod uslovom da je takvo mjerenje obezbijeđeno.
- (6) Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije su stalno podešeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena se ne prepodešavaju.

Način obračuna i naplate

Član 31

- (1) Usluga distribucije električne energije se obračunava korisnicima sistema na osnovu tarifa za obračunski period prema tarifama po tarifnim elementima iz čl. 21 i 30 ove metodologije.
- (2) Ako se tarife promjene u toku obračunskog perioda, usluga distribucije električne energije se obračunava primjenom do tada važećih i novih tarifa, srazmjerno broju dana njihovog važenja u obračunskom periodu.
- (3) Način obračuna i naplate usluge distribucije električne energije, uređuju operator i korisnik sistema ugovorom u skladu sa Zakonom, propisima o uslovima isporuke i snabdijevanja električnom energijom, pravilima o radu distributivnog sistema, izdatom saglasnošću za priključenje na distributivni sistem i ovom metodologijom.

Cijene za korišćenje distributivnog sistema

Član 32

- (1) Utvrđeni prihod operatora ostvaruje se primjenom sljedećih cijena:

- 1) cijene gubitaka, koju plaćaju snabdjevači u ime kupaca, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MWh)
 - 2) cijene za angažovani kapacitet, koju plaćaju:
 - a) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga mjeri, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača kod kojih se snaga mjeri i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MW) i
 - b) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga ne mjeri, putem:
 - fiksne naknade (€/mjesec/ kupac), i
 - cijene za angažovani kapacitet (€/MWh).“
- (2) Cijene i naknade iz stava 1 ovog člana ne uključuju porez na dodatu vrijednost.

VI POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 33

- (1) Postupak utvrđivanja prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu D koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operatora je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
 - 1) poslovni plan za naredni regulatorni period, po godinama, koji sadrži:
 - a) projekcije finansijskih iskaza,
 - b) projekcije kapitalnih ulaganja,
 - c) projekcije otplate kredita namijenjenih finansiranju planiranih investicionih ulaganja i očekivanih koristi od tih ulaganja,
 - d) planirani obim prenosa električne energije, stope gubitaka i opterećenje sistema,
 - e) projekcije troškova poslovanja i prihoda,
 - f) ugovorene snage sa operatorom prenosnog sistema i korisnicima distributivnog sistema po svim naponskim nivoima gdje se snaga mjeri, i
 - g) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 6 ove metodologije.
 - 2) troškove poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva,
 - 3) pokazatelje efikasnosti poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva, kao i projekciju za sve godine regulatornog perioda,
 - 4) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za sve godine regulatornog perioda,
 - 5) obračun neto vrijednosti osnovnih sredstava sve godine regulatornog perioda,

- 6) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, vrijednosti kredita na kraju svake regulatorne godine, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
 - 7) detaljan obračun predloženog prihoda i cijena, u skladu sa ovom metodologijom,
 - 8) studiju gubitaka u distributivnom sistemu urađenu u skladu sa Zakonom, i
 - 9) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 34

Dokumentacija iz člana 33 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu u skladu sa zakonom.

Razmatranje zahtjeva

Član 35

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema podneska iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 36

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom prihoda i cijena (u daljem tekstu: Izvještaj po zahtjevu) Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stav 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.

Razmatranje izvještaja

Član 37

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 38

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju prihoda i dostavlja je podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Regulatorni period

Član 39

- (1) Regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom, počinje 01. januara 2017. godine.
- (2) Zahtjev za utvrđivanje prihoda operatora je dužan da podnese najkasnije do 01. septembra 2016. godine.
- (3) Podatke o energetske veličinama (snaga i energija) za utvrđivanje prihoda za period iz stava 1 ovog člana operator je dužan da podnese najkasnije do 30. oktobra 2016. godine.
- (4) Ako dugoročni energetski bilans ne bude donijet u Zakonom propisanom roku, za utvrđivanje prihoda i cijena koriste se podaci dostavljeni od strane operatora.

Korekcije investicija

Član 40

Izuzetno od odredbi člana 15 st. 7 i 8 ove metodologije, uslov za isključenje vrijednosti investicija iz regulatorne osnove sredstava koje su odobrene do stupanja na snagu ove metodologije, iznosi 50% i primjenjuje se do 31.12.2017. godine.

Investicije za prvi regulatorni period

Član 41

- (1) Izuzetno od odredbe člana 15 stav 5 ove metodologije, za svaku godinu prvog regulatornog perioda u skladu sa ovom metodologijom, vrijednost odobrenih investicija uključuje se u regulatornu osnovu sredstava do vrijednosti ograničenja koje iznosi 8% neto vrijednosti osnovnih sredstava operatora koju je utvrdila Agencija, na sljedeći način:
 - 1) Ako je zbir vrijednosti investicija iz odobrenog investicionog plana i vrijednosti preostalih investicija iz prethodnih godina koje nijesu uključene u regulatornu osnovu sredstava, manji ili jednak ograničenju iz stava 1 ovog člana, u regulatornu osnovu sredstava uključuje se ukupna vrijednost navedenih investicija.
 - 2) Ako je zbir vrijednosti investicija iz odobrenog investicionog plana i vrijednosti preostalih investicija iz prethodnih godina koje nijesu uključene u regulatornu osnovu sredstava, veći od ograničenja iz stava 1 ovog člana, u regulatornu osnovu sredstava uključuje se vrijednost tih investicija do navedenog ograničenja.
 - 3) U slučaju iz tačke 2 ovog stava, pri uključivanju u regulatornu osnovu sredstava prioritet ima vrijednost preostalih investicija iz prethodnih godina.

- (2) Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na investicije čiji je obim i rok završetka utvrđen u zakonu, ako se realizuju u zakonom predviđenom roku, kao i na investicije koje su sadržane u programu otkupa infrastrukture.

Stopa povrata pozajmljenog kapitala

Član 42

Ako u postupku odvajanja od matične kompanije, na operatora nijesu prenesene obaveze po kreditnim zaduženjima, stopa povrata pozajmljenog kapitala iz člana 16 stav 8 ove metodologije izračunava se kao trogodišnji ponderisani prosjek kamatnih stopa na aktivna dugoročna kreditna zaduženja na kraju godine t-1, t-2 i t-3, sadržanih u ugovorima o dugoročnim kreditnim zaduženjima zaključenim između operatora i matične kompanije ili na osnovu ugovora matične kompanije o dugoročnim kreditnim zaduženjima koja se odnose na Operatora distributivnog sistema.

Član 42a

- (1) Član 21 st. 1, 2, 3, 5 i 6 ove metodologije ne primjenjuje se do 01. januara 2018. godine.
- (2) Do početka primjene odredbi iz stava 1 ovog člana, tarife za tarifni element aktivna snaga iz člana 20 st. 1,2 i 3 ove metodologije, za korisnike distributivnog sistema kod kojih se snaga mjeri, priključene na odnosni naponski nivo, primjenjuju se na mjesečno izmjerene maksimalne snage.
- (3) Do početka primjene odredbi iz stava 1 ovog člana, mjesečno izmjerena maksimalna snaga iz člana 21 stav 4 ove metodologije je maksimalna snaga izmjerena u višoj dnevnoj tarifi.

Član 42b

- (1) Izuzetno od odredbe člana 21 stav 2 ove metodologije, u periodu od 01.04.2017. godine do 31.12.2019. godine, ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu u okviru dozvoljenih odstupanja -20% do 10%, snaga će se obračunati u ostvarenom iznosu.
- (2) Izuzetno od odredbe člana 21 stav 3 ove metodologije, u periodu od 01.04.2017. godine do 31.12.2019. godine, ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu van okvira dozvoljenih odstupanja, snaga će se obračunati na sljedeći način:
- 1) ako je izmjerena snaga manja od ugovorene za više od 20%, obračunaće se na nivou ugovorene snage sa dozvoljenim odstupanjima, i
 - 2) ako je izmjerena snaga veća od odobrene za više od 10%, razlika između izmjerene i ugovorene sa dozvoljenim odstupanjima obračunaće se u dvostrukom iznosu.

Član 42c

- (1) Izuzetno od odredbe člana 42b stav 1 ove metodologije, u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine, ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu u okviru dozvoljenih odstupanja -30% do 30%, snaga će se obračunati u ostvarenom iznosu.

(2) Izuzetno od odredbe člana 42b stav 2 ove metodologije, u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine, ukoliko korisnik distributivnog sistema preuzme snagu van okvira dozvoljenih odstupanja, snaga će se obračunati na sljedeći način:

1) ako je izmjerena snaga manja od ugovorene za više od 30%, obračunaće se na nivou ugovorene snage sa dozvoljenim odstupanjima, i

2) ako je izmjerena snaga veća od odobrene za više od 30%, razlika između izmjerene i ugovorene sa dozvoljenim odstupanjima obračunaće se u dvostrukom iznosu.

Prestanak važenja

Član 43

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list CG", br. 2/12, 12/12, 32/15), osim člana 15 stav 8-14 i čl. 9-12 Dodatka metodologije, do donošenja pravila za utvrđivanje korekcija cijena.

Stupanje na snagu

Član 44

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 16/1843-4

Podgorica, 07. jul 2016. godine